

Kleurig dagactief nachtvindertje op munt en tijm

■ Twee overlappende generaties vliegen van april tot september

Een sterk vergrote foto om te laten zien hoe mooi dit vlindertje is. Het muntvlindertje heeft namelijk een spanwijdte van ruim een centimeter en behoort tot de familie van de grassmotten. Alle soorten zijn micro-nachtvlinders.

Wie een muntsoort in de tuin heeft of in de vijver, ziet gegarandeerd muntvlindertjes. Dat kan gewone munt zijn, kruisemunt, watermunt of aarmunt, maar dit vlindertje is niet kieskeurig en mag ook graag marjolein (origanum), citroenmelisse, tijmsoorten, veldsalie en wilde kattenkruid bezoeken. Vandaar dat hij overal in Nederland zeer algemeen voorkomt in vrijwel elke tuin. Alleen in 'versteende' tuinen met tegels, klinkers of grint, tuinen die je eigenlijk geen tuin kunt noemen, tuinen met één zielig boompje in het midden van de versterking, in die tuinen heeft het muntvlindertje niets te zoeken. Hij vliegt door naar de bloemenrijke tuin van de burens bij wie tijm en munt in de rotstuin groeien en water- en akkermunt in en rond de vijver.

Zie je het muntvlindertje voor het eerst, dan is de reactie altijd: "Wat is hij klein!" En toch valt hij op. Bekijk je hem goed, dan zie je hoe mooi hij is. Probeer een macrofoto te maken om het vlindertje nog beter te kunnen bekijken. De gouden stippen en strepen vallen wellicht het eerst op. Ze blinken in de

zon. Laat het vlindertje de zwarte ondervleugels goed zien, dan vallen ook hier de gouden strepen op. Die gouden gloed zie je ook op het borststuk. Als een manteltje valt het goud brokaat in de vorm van een driehoek over de bovenvleugels. Wetenschappelijk heeft het muntvlindertje niet voor niets *Pyrausta aurata*. *Aurata* betekent met goud versierd, met goud geborduurd, verguld. Het grootste deel van de bovenvleugels is scharlaken rood. Het zwartwit gestreepte achterlijf contrasteert met het rood en het goud. Op de macrofoto is de beharing goed te zien. Het hele vlindertje is sterk behaard, zoals alle nachtvlinders, macro's en micro's. Mooi dat het muntvlindertje een dagactief nachtvindertje is. Om andere nachtvlinders te zien, moeten we in het schemerdonker een wit laken in de tuin spannen en er een sterke lamp op zetten. Dat gebeurt in Drenthe al enkele maanden elke avond, want Stichting Vlinderwerkgroep Drenthe wil over vijf jaar de atlas Nachtvlinders in Drenthe uitgeven. De schitterende atlas Dagvlinders in Drenthe, in grootformaat, verscheen in 2016.

Muntvlindertje op de bloemen van tijm. Mathijs Breedveld

Twee generaties

Het bleekgele (later donkere) rupsje vinden is al moeilijk, de eitjes onder een blaadje van tijm of munt nog veel moeilijker. De rupsjes die in de nazomer uit de eitjes zijn gekomen, overwinteren als volgroeide rups in een samengevouwen omhulsel van bladeren. Ze verpoppen pas in april in een spinsel in de grond. De verpopping duurt slechts een week. Vandaar dat we eind april of begin mei al de eerst muntvlindertjes in de tuin zien. Deze lentegeneratie wordt in juli opgevolgd

door de zomergeneratie. Daarvan merk je niets, want de beide generaties overlappen elkaar. Hooguit kun je aan het vlindertje zien dat het een oud exemplaar van de lentegeneratie is of een vers exemplaar van de zomergeneratie. Tot in oktober kan de zomergeneratie vliegen. De vrouwtjes hebben de eitjes dan al gelegd. Er is enige verwarring mogelijk met het purpermotje, *Pyrausta purpuralis*. Dit micro-nachtvlindertje lijkt sprekend op het muntvlindertje, maar is zeldzaam. Hoewel, hij duikt steeds va-

ker op en wel op plekken waar ook het muntvlindertje vliegt. De purpermot houdt van wat vochtiger gebieden met watermunt en brunel. Heb hem een paar keer gevonden in de Oude Kene en, jawel, bij de tonvijvertjes in onze tuin. In eerste instantie denk je dan aan een muntvlindertje. Foto goed bekijken, ja, toch een purpermotje. Het muntvlindertje is en blijft veel algemener en komt in Hoogeveen overal voor. ■

Hero Moorlag

Steenmarter, prachtig zoogdier, maar soms lastig

Steenmarter Fluwijn komt nog steeds in Zuidwolde en Hoogeveen voor. Dat zie je aan de af en toe aangereden dieren. De steenmarter op de foto lag midden op de weg vlak voor Zuidwolde. Het is een juveniel dier of een subadult. Bij een steenmarter splitst de witte bef zich en loopt dan over de binnenkant van de voorpoten. Een boommarter heeft een gele bef die zich niet splitst. Steenmarters zijn

's nachts actief. Ze jagen op muizen, vogels, eieren en stelen kippen uit een gammal kippenhok. Het zijn prachtige dieren, maar zorgen voor overlast als ze gaan knagen aan de rubberen leidingen onder de auto. Een frame met dubbeltjes gaas onder het motorge-deelte van de auto houdt ze tegen. Ze vinden het niet prettig daarover te lopen. Prachtig zoogdier, maar soms lastig. ■

Aangereden steenmarter bij Zuidwolde. Hero Moorlag

Hoe de grutto verdween uit de beekdalgraslanden in Drenthe (2)

In 2015 werd de grutto uitgeroepen tot de 'Vogel des Vaderlands'. De grutto werd en wordt gezien als de karakteristiekste vogel van Nederland, die hoort bij onze veenweidegebieden en de graslanden in rivier- en beekdalen. Van oorsprong karakteristiek in de natte bloemrijke weiden, waaraan ons land ooit zo rijk bedeed was. De vorige keer hebben we gezien hoe de grutto in Drenthe eind vorige eeuw verdween uit de veen- en heidegebieden. Zo'n 25 jaar geleden broedden er binnen de Provincie Drenthe nog ongeveer 4500 paar grutto's, overwegend in de beekdalen van onze provincie. Ondanks de afname van circa 75 procent van de aantallen in de topjaren rond 1960 nog steeds een respectabel aantal. Zeker met de beperkte aantallen grutto's die er in 2020 nog hebben gebroed, een ruime schatting komt uit op minder dan 200 paar. Voorwaar een alarmerend klein aantal en de hoogste tijd om het tij te keren.

Erm-beraad

In Drenthe is sinds 2016 sprake van een plan van aanpak voor akker- en weidevogels. Daarin werken de betrokken partijen samen op om in een vijftal gebieden in onze provincie de situatie met betrekking tot weidebroedvogels te verbeteren. Dit zogenaamde

Erm-beraad heeft de eerste evaluatie opgesteld en komt binnenkort met aanbevelingen hoe het nu verder moet. Lokaal zijn in deze korte tijd enkele kleine successen geboekt, maar het totaalbeeld is nog zorgwekkend. Op veel plaatsen is de leefomgeving niet op orde, de weilanden moeten natter en er is gebrek aan plasdras situaties. De samenstelling van het grasland is veelal te eenzijdig, met een overwegend te lange en te gesloten grasmat. De kuikens van de grutto jagen vooral op vliegende insecten die zich in de bovenste helft van de relatief laag blijvende vegetatie bevinden. De lengte van het gras en de bloemrijkheid van de vegetatie zijn tijdens de periode van de kuikens van essentieel belang. Of

de gewichten van de kuikens achter blijven, zoals in Zuidwest-Friesland, is onbekend. Aanvullend onderzoek zal dat moeten uitwijzen.

Uitsluitend bemesten met ruwe stalmest, gemengd met stro, is goed voor het bodemleven. Een late maaidatum, pas nadat de kuikens vliegvlug zijn, is sterk aan te raden. Half juni maaien of zelfs later geeft schuilgelegenheid voor de mobiele, maar nog niet vliegvlugge gruttokuikens. Naast een optimale biotoop is bestrijden van predatoren eveneens van doorslaggevend belang.

Met interesse wachten we op de adviezen vanuit het Erm-beraad. Is het tij nog te keren? ■

Albert Kerssies

Gruutto in redelijk bloemrijk grasland. Albert Kerssies